

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

29. července 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Úmluva z Espoo – Aarhuská úmluva – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Směrnice 92/43/EHS – Článek 6 odst. 3 – Pojem ‚záměr‘ – Posouzení důsledků pro dotyčnou lokalitu – Článek 6 odst. 4 – Pojem ‚důvody převažujícího veřejného zájmu‘ – Ochrana volně žijících ptáků – Směrnice 2009/147/ES – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Článek 1 odst. 2 písm. a) – Pojem ‚záměr‘ – Článek 2 odst. 1 – Článek 4 odst. 1 – Posouzení vlivů na životní prostředí – Článek 2 odst. 4 – Vynětí z posouzení – Postupné ukončení používání jaderné energie – Vnitrostátní právní předpisy, které na jedné straně stanoví, že po dobu téměř deseti let bude znovu zahájena činnost průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny, což bude mít za následek odložení na deset let dne původně stanoveného vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a na druhé straně odložení termínu původně stanoveného tímž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let – Absence posouzení vlivů na životní prostředí“

Ve věci C-411/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Cour constitutionnelle (Ústavní soud, Belgie) ze dne 22. června 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 7. července 2017, v řízení

Inter-Environnement Wallonie ASBL,

Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL

proti

Conseil des ministres,

za přítomnosti:

Electrabel SA,

SODNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, J.-C. Bonichot (zpravodaj), A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, T. von Danwitz, C. Toader a C. Lycourgos, předsedové senátů, A. Rosas, M. Ilešič, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: V. Giacobbo-Peyronnel, rada,

* Jednací jazyk: francouzština.

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. září 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Inter-Environnement Wallonie ASBL a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL J. Sambonem, avocat,
- za Electrabel SA T. Vandenputem a M. Pittiem, avocats, jakož i D. Artsem a F. Tulkensem, advocaten,
- za belgickou vládu M. Jacobs, C. Pochet a J. Van Holm, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s G. Blockem a K. Wautersem, avocats, jakož i F. Henrym,
- za českou vládu M. Smolkem, J. Vláčilem a J. Pavlišem, jakož i L. Dvořákovou, jako zmocněnci,
- za německou vládu zastoupenou původně T. Henzem a D. Klebsem, poté D. Klebsem, jako zmocněnci,
- za rakouskou vládu zastoupenou původně C. Pesendorfer, poté M. Oswald a G. Hessem, jako zmocněnci,
- za portugalskou vládu L. Inezem Fernandesem, M. Figueiredem a J. Reísem Silvou, jakož i L. Medeiros, jako zmocněnci,
- za finskou vládu J. Heliskoskim, jako zmocněncem,
- za vládu Spojeného království par S. Brandonem, jakož i J. Kraehling, G. Brown a R. Fadoju, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Blundellem, barrister,
- za Evropskou komisi G. Gattinarou, C. Zadrou, M. Noll-Ehlersem a R. Tricotem, jakož i M. Patakia, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 29. listopadu 2018,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států, uzavřené v Espoo (Finsko) dne 25. února 1991 a schválené jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady ze dne 27. června 1997 (dále jen „úmluva z Espoo“), a Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, uzavřené v Aarhusu (Dánsko) dne 25. června 1998 a schválené jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2005/370/ES ze dne 17. února 2005 (Úř. věst. 2005, L 124, s. 1) (dále jen „Aarhuská úmluva“), jakož i směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102) ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 193) (dále jen „směrnice o stanovištích“), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU (dále jen „směrnice o ptácích“), a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Úř. věst. 2012, L 26, s. 1, dále jen „směrnice EIA“).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Inter-Environnement Wallonie ASBL a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL na jedné straně a Radou ministrů (Belgie) na straně druhé, týkajícího se zákona, kterým Belgické království na jedné straně stanovilo na dobu téměř deseti let opětovné zahájení průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny a na druhé straně odložilo o deset let původně stanovený termín pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny.

I. Právní rámec

A. Mezinárodní právo

1. Úmluva z Espoo

- 3 Podle článku 1 Úmluvy z Espoo, nadepsaného „Definice“:

„[...]

- v) ‚Navrhovaná činnost‘ znamená jakoukoli činnost nebo jakoukoli významnou změnu činnosti podléhající rozhodnutí příslušného orgánu v souladu s aplikovatelným vnitrostátním postupem;

[...]

- ix) ‚Příslušný orgán‘ znamená národní orgán nebo orgány určený/určené smluvní stranou jako odpovědný/odpovědné za plnění úkolů, na něž se vztahuje tato úmluva, anebo orgán nebo orgány, jemuž/jimž byly smluvní stranou svěřeny rozhodovací pravomoci týkající se navrhované činnosti;

[...]“

- 4 Článek 2 Úmluvy z Espoo stanoví:

„1. Smluvní strany přijmou, buď samostatně, nebo společně, všechna vhodná a účinná opatření k prevenci, snížení a omezení významného škodlivého dopadu navrhovaných činností [na životní prostředí] přesahujícího hranice států.

2. Každá smluvní strana přijme nezbytn[á] právní, administrativní nebo jiná opatření k implementaci ustanovení této úmluvy, včetně opatření zaměřených, s ohledem na navrhované činnosti vyjmenované v příloze I, které mohou pravděpodobně způsobit významný škodlivý dopad přesahující hranice států, na vytvoření procedury posuzování vlivů na životní prostředí, která by umožnila účast veřejnosti a vypracování dokumentace posuzování vlivů na životní prostředí popsané v příloze II.

3. Strana původu zajistí, aby v souladu s ustanoveními této úmluvy bylo posuzování vlivů na životní prostředí prováděno před přijetím rozhodnutí o povolení nebo uskutečnění navrhované činnosti uvedené v příloze I, která může pravděpodobně způsobit významný škodlivý dopad přesahující hranice.

[...]

6. Strana původu poskytne v souladu s ustanoveními této úmluvy příležitost veřejnosti, aby se v oblastech, které mohou být pravděpodobně dotčeny, účastnila relevantních procedur posuzování vlivů na životní prostředí týkajících se navrhovaných činností, a zajistí, aby příležitost poskytnutá veřejnosti dotčené strany byla ekvivalentní příležitosti poskytnuté veřejnosti strany původu.

7. Posuzování vlivů na životní prostředí požadované touto úmluvou bude uskutečňováno přinejmenším na úrovni projektu navrhované činnosti. Smluvní strany budou ve vhodné míře usilovat o uplatňování zásad posuzování vlivů na životní prostředí v politikách, plánech a programech.

[...]“

5 Podle čl. 3 odst. 8 Úmluvy z Espoo „[z]aínteresované strany zajistí, aby veřejnost dotčené strany v oblastech, které mohou být pravděpodobně dotčeny, byla informována o navrhované činnosti a měla možnost vznést k ní připomínky nebo námitky a předložit tyto připomínky nebo námitky příslušnému orgánu strany původu, a to buď přímo tomuto orgánu, nebo ve vhodných případech prostřednictvím strany původu.“

6 Článek 5 Úmluvy z Espoo uvádí:

„Strana původu zahájí bez zbytečného odkladu po dokončení dokumentace posuzování vlivů na životní prostředí konzultace s dotčenou stranou, mimo jiné, o potenciálním dopadu navrhované činnosti přesahujícím hranice států a o opatřeních ke snížení nebo vyloučení tohoto dopadu. Konzultace se mohou týkat:

- a) možných alternativ k navrhované činnosti, včetně alternativy spočívající v nečinnosti, a možných opatření k zmírnění významného škodlivého dopadu přesahujícího hranice států a k monitorování účinků těchto opatření na výdaje strany původu;
- b) jiných forem možné vzájemné pomoci při snižování jakéhokoli významného škodlivého dopadu navrhované činnosti přesahujícího hranice států; a
- c) jakýchkoli jiných odpovídajících problémů souvisejících s navrhovanou činností.

Na počátku těchto konzultací se strany dohodnou na přiměřeném časovém rámci pro trvání konzultací. Jakékoli takovéto konzultace mohou být vedeny prostřednictvím vhodného společného orgánu, pokud takový orgán existuje.“

7 Podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy z Espoo:

„Strany zajistí, aby byl v konečném rozhodnutí o navrhované činnosti brán náležitý ohled na výsledek posuzování vlivů na životní prostředí, včetně dokumentace posuzování vlivů na životní prostředí, jakož i na připomínky k němu získané podle článku 3 odst. 8 a článku 4 odst. 2 a na výsledek konzultací uvedených v článku 5.“

8 Příloha I Úmluvy z Espoo, nadepsaná „Seznam činností“, uvádí v bodě 2 mimo jiné „jaderné elektrárny a jiné jaderné reaktory“.

9 Informační dokument o uplatňování [Úmluvy z Espoo] na činnosti související s jadernou energií (ECE/MP.EIA/2011/5) vypracovaný dne 2. dubna 2011 Evropskou hospodářskou komisí OSN, uvádí mezi významnými změnami, které podléhají požadavkům Úmluvy z Espoo, „jasný nárůst produkce nebo skladování radioaktivních odpadů ze zařízení (nejen jaderné elektrárny), například o 25 %“, jakož i „prodloužení životnosti zařízení“.

10 Tentýž dokument v souhrnu svého obsahu uvádí:

„Tato poznámka se snaží zohlednit různá a někdy i protichůdná stanoviska vyjádřená o uplatňování [Úmluvy z Espoo] na činnosti související s jadernou energií, zejména jadernými elektrárnami. Nejedná se o pokyn: tato poznámka spíše podporuje diskusi o klíčových otázkách v rámci kulatého stolu o projektech souvisejících s jadernou energetikou, který se bude konat během pátého zasedání smluvních stran [Úmluvy z Espoo].

Tato poznámka nutně neodráží názory Evropské hospodářské komise OSN nebo sekretariátu.“

11 Mandát pro vypracování doporučení týkajících se osvědčených postupů při uplatňování [Úmluvy z Espoo] na činnosti související s jadernou energií, schválený na sedmém zasedání smluvních stran Úmluvy z Espoo v [Minsku (Bělorusko) ve dnech 13. až 16. června 2017], uvádí, že účelem tohoto dokumentu je „popsat stávající osvědčené postupy v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí a použitelné na činnosti související s jadernou energií“.

12 Stejný mandát uvádí, že předchozím ověřením má být zjištěno, zda jaderné činnosti a jejich významné změny spadají do působnosti Úmluvy z Espoo. Uvádí, že v rámci tohoto ověření „se zvažuje prodloužení, obnovení a aktualizace povolení (například prodloužením provozní životnosti), jako podstatné zvýšení v úrovních výroby nebo ve výrobě/přepřevě/skladování radioaktivních odpadů ze zařízení (nejen jaderné elektrárny) a vyřazování z provozu“.

2. Aarhuská úmluva

13 Podle čl. 2 odst. 2 Aarhuské úmluvy se definice pojmu „orgán veřejné správy“ „nevztahuje na orgány nebo instituce jednající v [...] zákonodárné funkci“.

14 Článek 6 Aarhuské úmluvy, nadepsaný „Účast veřejnosti na rozhodování o specifických činnostech“, uvádí v odst. 1, 1 a 4:

„1. Každá strana bude

- a) uplatňovat ustanovení tohoto článku vzhledem k rozhodnutím o tom, zda povolit navrhované činnosti uvedené v příloze I;
- b) uplatňovat ustanovení tohoto článku – v souladu se svým vnitrostátním právem – také k rozhodnutím o navrhovaných činnostech, které nejsou uvedeny v příloze I a které mohou mít významný vliv na životní prostředí. Strany k tomuto účelu určí, zda navrhované aktivity podléhají těmto ustanovením;

[...]

4. Každá strana zajistí účast veřejnosti v počátečním stadiu rozhodování, kdy jsou ještě všechny možnosti výběru a alternativ otevřeny a kdy účast veřejnosti může být účinná.“

15 Příloha I Aarhuské úmluvy, nadepsaná „Seznam činností uvedených v čl. 6 odst. 1 písm. a)“ uvádí v bodě 1 páté odrážce „jaderné elektrárny a další jaderné reaktory, včetně rozebrání a vyřazení z provozu takových elektráren a reaktorů“.

16 Podle bodu 22 této přílohy:

„Jakékoli změny nebo rozšíření činností, kdy tyto změny samy o sobě splňují kritéria nebo prahové hodnoty stanovené v této příloze, budou podléhat čl. 6 odst. 1 písm. a) úmluvy, jakékoli jiné změny nebo rozšíření činností budou podléhat čl. 6 odst. 1 písm. b) úmluvy.“

17 Maastrichtská doporučení způsobů podpory efektivní účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech životního prostředí byla schválena na pátém zasedání smluvních stran Aarhuské úmluvy [Maastricht, (Nizozemsko), ve dnech 30. června až 1. července 2014]“. V části nazvané „Shrnutí“ těchto doporučení se uvádí, že tato doporučení, i když „nejsou závazná ani vyčerpávající“, přesto poskytují „cenná vodítka k uplatňování článků 6, 7 a 8 [Aarhuské úmluvy]“.

B. Unijní právo

1. Směrnice o stanovištích

18 Článek 2 směrnice o stanovištích uvádí v odstavci 2:

„Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.“

19 Článek 3 této směrnice v odstavci 1 stanoví:

„Pod názvem NATURA 2000 bude vytvořena spojitá evropská ekologická síť zvláštních oblastí ochrany. Tato síť složená z lokalit s přírodními stanovišti uvedenými v příloze I a stanovišti druhů uvedenými v příloze II umožní zachovat příslušné typy přírodních stanovišť a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.

Síť NATURA 2000 zahrne i zvláště chráněná území označená členskými státy podle směrnice [Rady] 79/409/EHS [ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 1979, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 98)].“

20 Článek 6 směrnice o stanovištích stanoví:

„1. Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.

2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů ani k vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro

lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.

4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádné alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi.

Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise.“

21 Článek 7 směrnice o stanovištích uvádí:

„Povinnosti vyplývající z ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4 této směrnice nahrazují povinnosti vyplývající z první věty čl. 4 odst. 4 směrnice [79/409], pokud jde o území označená podle čl. 4 odst. 1 nebo obdobně uznaná podle čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice, a to ode dne provádění této směrnice nebo ode dne označení nebo uznání členskými státy podle směrnice [79/409], podle toho, které datum je pozdější.“

Směrnice o ptácích

22 Článek 2 směrnice o ptácích stanoví:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace.“

23 Článek 3 této směrnice stanoví:

„1. S přihlédnutím k požadavkům uvedeným v článku 2 přijmou členské státy nezbytná opatření na ochranu, zachování nebo obnovení dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť pro všechny druhy ptáků, na které se vztahuje článek 1.

2. Ochrana, uchování a obnova biotopů a stanovišť bude zahrnovat zejména následující opatření:

- a) zřizování chráněných území;
- b) udržování a péči v souladu s ekologickými potřebami stanovišť uvnitř chráněných území i mimo ně;
- c) obnovu zničených biotopů;
- d) vytváření biotopů.“

24 Článek 4 uvedené směrnice stanoví:

„1. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření.

[...]

2. Členské státy přijmou obdobná opatření pro pravidelně se vyskytující stěhovavé druhy, které nejsou uvedeny v příloze I, přičemž vezmou v úvahu potřebu jejich ochrany na moři a na pevnině v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje, pokud jde o zimoviště, místa zastávek na jejich tahových cestách, místa, kde se tažné druhy rozmnožují a pelichají. [...]

[...]

4. S ohledem na ochranu oblastí uvedených v odstavcích 1 a 2 přijmou členské státy vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýmkoli rušivým zásahům, které negativně ovlivňují ptáky, pokud by mohly být významné z hlediska cílů tohoto článku. Členské státy musí rovněž usilovat o předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť mimo tyto chráněné oblasti.“

- 25 Jak vyplývá z článku 18 prvního pododstavce směrnice o ptácích, tato směrnice zrušila směrnicí 79/409. Druhý pododstavec tohoto článku 18 uvádí, že odkazy na tuto zrušenou směrnici se považují za odkazy na směrnici o ptácích v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v její příloze VII.

2. Směrnice EIA

- 26 Body 1, 15 a 18 až 20 odůvodnění směrnice EIA uvádějí:

„(1) Směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Úř. věst. 1985, L 175, p. 40) byla několikrát podstatně změněna. Z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti by měla být uvedena směrnice kodifikována.

[...]

(15) Je žádoucí stanovit přísnější úpravu týkající se posuzování vlivů na životní prostředí překračujících hranice států s přihlédnutím k rozvoji na mezinárodní úrovni. Dne 25. února 1991 podepsalo Evropské společenství [Úmluvu z Espoo] a ratifikovalo ji dne 24. června 1997.

[...]

(18) Evropské společenství podepsalo [Aarhuskou úmluvu] dne 25. června 1998 a ratifikovalo ji dne 17. února 2005.

(19) Jedním z cílů Aarhuské úmluvy je zaručit práva veřejnosti na účast při rozhodování o záležitostech životního prostředí, a přispět tak k ochraně práva na život v prostředí přiměřeném zdraví a blahu člověka.

(20) Článek 6 Aarhuské úmluvy stanoví účast veřejnosti na rozhodování o specifických činnostech uvedených v příloze I uvedené úmluvy a o činnostech v příloze neuvedených, které mohou mít závažný vliv na životní prostředí.“

- 27 Podle čl. 1 odst. 2 a 4 této směrnice:

„2. Pro účely této směrnice se rozumí:

a) ‚záměrem‘

- provádění stavebních prací nebo výstavba jiných zařízení nebo děl,

– jiné zásahy do přírodního prostředí a krajiny včetně těch, které se týkají těžby nerostných surovin;

- b) ‚oznamovatelem‘ žadatel o povolení soukromého záměru nebo orgán veřejné moci, který dá podnět k záměru;
- c) ‚povolením‘ rozhodnutí příslušného orgánu nebo orgánů, které opravňuje oznamovatele k uskutečnění záměru;

[...]

4. Tato směrnice se nevztahuje na záměry, jejichž jednotlivé části jsou přijímány zvláštními vnitrostátními právními předpisy, protože cílů této směrnice, včetně cílů týkajících se poskytování informací, se dosahuje prostřednictvím zákonodárného procesu.“

28 Článek 2 odst. 1 a 4 uvedené směrnice uvádí:

„1. Členské státy přijmou všechna opatření nezbytná k zajištění, aby před vydáním povolení musely záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí mimo jiné v důsledku své povahy, rozsahu nebo umístění, získat povolení a posouzení z hlediska jejich vlivů. Tyto záměry jsou vymezeny v článku 4.

[...]

4. Aniž je dotčen článek 7, mohou členské státy ve výjimečných případech vyjmout určitý záměr zcela nebo zčásti z ustanovení stanovených touto směrnicí.

V tom případě členské státy:

- a) zváží, zda by nevyhovovala jiná forma posouzení;
- b) zpřístupní dotčené veřejnosti informace získané jinými formami posouzení ve smyslu písmene a), informace vztahující se k tomuto rozhodnutí o vynětí a důvody, proč tato výjimka byla udělena;
- c) uvědomí Komisi před vydáním povolení o důvodech tohoto vynětí a poskytnou jí informace, které dají případně k dispozici vlastním státním příslušníkům.

Komise okamžitě předá získané dokumenty ostatním členským státům.

Každý rok předá Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování ustanovení tohoto odstavce.“

29 Článek 4 odst. 1 a 2 téže směrnice uvádí:

„1. S výhradou čl. 2 odst. 4 podléhají záměry uvedené v příloze I posouzení v souladu s články 5 až 10.

2. S výhradou čl. 2 odst. 4 určí členské státy pro záměry uvedené v příloze II, zda záměr podléhá posouzení v souladu s články 5 až 10. Členské státy provedou toto určení na základě:

- a) přezkoumání každého jednotlivého případu;
nebo
- b) prahových hodnot nebo kritérií stanovených členským státem.

Členské státy se mohou rozhodnout používat oba postupy uvedené v písmenech a) a b).“

- 30 Článek 5 odst. 3 směrnice EIA stanoví, že informace, které má navrhovatel poskytnout pro projekty, které musí být podle článku 4 směrnice EIA předmětem posouzení vlivů na životní prostředí, obsahují přinejmenším: popis záměru obsahující informace o umístění, podobě a rozsahu záměru; popis zamýšlených opatření k vyloučení, prevenci, snížení a pokud možno vyrovnání možných významných negativních vlivů na životní prostředí; údaje nezbytné k určení a posouzení hlavních vlivů, které by záměr mohl mít na životní prostředí; nástin hlavních alternativních řešení, o kterých oznamovatel uvažoval, a uvedení hlavních důvodů, kterými se řídil jeho výběr, s přihlédnutím k vlivům na životní prostředí; všeobecně srozumitelné shrnutí těchto jednotlivých informací.
- 31 Článek 7 odst. 1 první pododstavec této směrnice stanoví:
- „Je-li si členský stát vědom, že by záměr mohl mít závažný vliv na životní prostředí v jiném členském státě, nebo pokud členský stát, který by mohl být významně zasažen, o to požádá, poskytne členský stát, na jehož území má být záměr uskutečněn, druhému členskému státu co nejdříve a nejpozději při informování vlastní veřejnosti mimo jiné:
- a) popis záměru spolu se všemi dostupnými informacemi o jeho možných přeshraničních vlivech;
 - b) informace o povaze rozhodnutí, které může být přijato.“
- 32 Příloha I uvedené směrnice, nadepsaná „Záměry uvedené v čl. 4 odst. 1“ uvádí ve svém bodě 2 písm. b) „[j]aderné elektrárny a jiné jaderné reaktory včetně demontáže nebo konečného uzavření těchto elektráren nebo reaktorů“.
- 33 Uvedená příloha I uvádí v bodě 24 „[j]akékoli změny nebo rozšíření záměrů uvedených v této příloze, jež samy o sobě dosahují prahových hodnot případně stanovených v této příloze.“
- 34 Příloha II směrnice EIA uvádí v bodě 13 písm. a) „[j]ak[ou]koliv změn[u] nebo rozšíření záměrů uvedených v příloze I nebo v této příloze, které jsou již povoleny, uskutečněny nebo jsou právě uskutečňovány, které by mohly mít závažný negativní vliv na životní prostředí (změna nebo rozšíření neobsažené v příloze I)“.

C. Belgické právo

1. Zákon ze dne 31. ledna 2003

- 35 Loi du 31 janvier 2003 sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité (zákon ze dne 31. ledna 2003 o postupném ústupu od používání jaderné energie při průmyslové výrobě elektřiny, *Moniteur belge* ze dne 28. února 2003, s. 9879, dále jen „zákon ze dne 31. ledna 2003“) stanovil časový rozvrh postupného ukončení průmyslové výroby elektřiny na základě štěpení jaderného paliva jadernými elektrárnami.

36 Podle článku 2 tohoto zákona:

„Pro účely uplatňování tohoto zákona se rozumí:

1° ‚datem uvedení zařízení do provozu‘ datum formální dohody mezi výrobcem elektřiny, výrobcí a projekční kanceláří, kterou je dokončena fáze záměru a začíná výrobní fáze, totiž pro stávající elektrárny:

- Doel 1: dne 15. února 1975
- Doel 2: dne 1. prosince 1975
- Doel 3: dne 1. října 1982
- Doel 4: dne 1. července 1985
- Tihange 1: dne 1. října 1975
- Tihange 2: dne 1. února 1983
- Tihange 3: dne 1. září 1985

[...]“

37 Ve svém původním znění článek 4 uvedeného zákona stanovil:

„§ 1. Jaderné elektrárny určené k průmyslové výrobě elektřiny na základě štěpení jaderného paliva se vyřadí z provozu po čtyřiceti letech od jejich průmyslového zprovoznění a od tohoto okamžiku již nemohou vyrábět elektřinu.

§ 2. Platnost všech individuálních povolení k provozu a průmyslové výrobě elektřiny na základě štěpení jaderného paliva vydaných králem na dobu neurčitou [...] končí po čtyřiceti letech od průmyslového zprovoznění dotčeného výrobního zařízení.“

38 Podle článku 9 téhož zákona:

„V případě ohrožení bezpečnosti dodávek elektřiny může král královským dekretem, který projedná Rada ministrů, po vydání stanoviska Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (Komise pro regulaci elektřiny a plynu) přijmout nezbytná opatření, aniž by byly dotčeny články 3 až 7 tohoto zákona, s výjimkou případů vyšší moci. Toto stanovisko se bude týkat zejména vlivu vývoje výrobních cen na bezpečnost dodávek.“

2. Zákon ze dne 28. června 2015

39 Zákon ze dne 28. června 2015, kterým se mění zákon ze dne 31. ledna 2003 o postupném ukončení používání jaderné energie při průmyslové výrobě elektřiny s cílem zabezpečit bezpečnost dodávek energie (*Moniteur belge* ze dne 6. července 2015, s. 44423, dále jen „zákon ze dne 28. června 2015“) nabyl účinnosti dne 6. července 2015.

40 Důvodová zpráva zákona ze dne 28. června 2015 zejména zdůrazňuje, že potenciálně problematická situace, pokud jde o bezpečnost dodávek, je zdůrazněna v několika vědeckých studiích a že vzhledem k velkým nejistotám souvisejícím s opětovným uvedením do provozu jaderných elektráren Doel 3 a Tihange 2, ohlášenému uzavření tepelných elektráren v roce 2015 a skutečnosti, že integrace

zahraničních kapacit do belgické sítě není v krátkodobém horizontu možná, rozhodla se belgická vláda dne 18. prosince 2014 prodloužit provoz elektráren Doel 1 a Doel 2 na dobu deseti let, aniž mohla být provozní životnost těchto reaktorů prodloužena na dobu po roce 2025. Uvádí, že toto prodloužení bude provedeno v souladu s požadavky v oblasti desetiletého přehodnocení bezpečnosti, které zahrnují zejména opatření stanovená v plánu dlouhodobého provozu elektráren, který vypracovala společnost Electrabel SA, který podrobně popisuje opatření, která mají být přijata z důvodu prodloužení činnosti průmyslové výroby elektřiny těchto dvou elektráren, známého jako „Long Term Operation“ plán“ (dále jen „LTO plán“), opětovného přizpůsobení akčního plánu týkajícího se zátěžových testů a nezbytných schválení Agence fédérale de contrôle nucléaire (Federální agentury pro jadernou kontrolu, „AFCN“).

41 Článek 4 odst. 1 zákona ze dne 31. ledna 2003, ve znění zákona ze dne 28. června 2015, nyní stanoví:

„Jaderná elektrárna Doel 1 může opětovně vyrábět elektřinu od nabytí účinnosti [zákona ze dne 28. června 2015]. Ke dni 15. února 2025 se vyřadí z provozu a nebude již moct vyrábět elektřinu. Ostatní jaderné elektrárny určené k průmyslové výrobě elektřiny na základě štěpení jaderného paliva se vyřadí z provozu k následujícím datům a od tohoto okamžiku již nebudou moct vyrábět elektřinu:

[...]

– Doel 2: 1. prosince 2025.“

42 Kromě toho zákon ze dne 28. června 2015 doplnil článek 4 zákona ze dne 31. ledna 2003 o odstavce 3, znějící takto:

„Král přesune vyhláškou projednanou v Radě ministrů, datum uvedené v odstavci 1 pro jaderné elektrárny Doel 1 a Doel 2 na 31. března 2016, pokud nebude dohoda uvedená v čl. 4/2 odst. 3 uzavřena nejpozději do 30. listopadu 2015.“

43 Konečně zákon ze dne 28. června 2015 vložil do zákona ze dne 31. ledna 2003 článek 4/2, znějící takto:

„§ 1. Vlastník jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2 platí federaci do 15. února 2025 za Doel 1 a do 1. prosince 2025 za Doel 2 roční poplatek za prodloužení doby povolení průmyslové výroby elektřiny na základě štěpení jaderného paliva.

[...]

§ 3. Federace uzavře smlouvu s vlastníkem jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2 zejména za účelem:

1° vymezení způsobů výpočtu poplatku uvedeného v odstavci 1;

2° úpravy odškodnění každé ze stran v případě nedodržení jejich smluvních závazků.“

II. Spor v původním řízení a předběžné otázky

44 Belgické království má sedm jaderných reaktorů: čtyři na území Vlámského regionu, v Doel (Doel 1, Doel 2, Doel 3 a Doel 4) a tři na území Valonského regionu, v Tihange (Tihange 1, Tihange 2 a Tihange 3). V rámci tohoto rozsudku je každý z reaktorů označen jako samostatná jaderná elektrárna.

45 Elektrárny Doel 1 a Doel 2 jsou v provozu od 15. února 1975, respektive 1. prosince 1975. Bylo pro ně vydáno společné povolení, přiznané v roce 1974 královským nařízením, na dobu neurčitou.

- 46 Zákon ze dne 31. ledna 2003, ve svém původním znění, na jedné straně zakázal výstavbu a uvedení do provozu jakékoli nové jaderné elektrárny v Belgii a na druhé straně stanovil kalendář postupného ukončení používání jaderné energie tím, že rozhodl o zastavení průmyslové výroby elektřiny všech činných elektráren k danému datu. Za tímto účelem stanovil, že individuální licence na provoz a průmyslovou výrobu elektřiny skončí čtyřicet let po uvedení dotyčné elektrárny do provozu, přičemž králi ponechal možnost tento kalendář změnit v případě ohrožení bezpečnosti dodávek v zemi.
- 47 Zákon ze dne 18. prosince 2013, kterým se mění zákon ze dne 31. ledna 2003, však na deset let odložil datum ukončení průmyslové výroby elektřiny v elektrárně Tihange 1, která byla uvedena do provozu dne 1. října 1975. Tento zákon stanovil, že pouze povolení pro průmyslovou výrobu elektřiny skončí k datu deaktivace stanovenému kalendářem postupného ukončení používání jaderné energie a že provozní licence zůstane v platnosti až do doby, než bude „přizpůsobena“. Rovněž odstranil možnost, aby král změnil kalendář postupného ukončení používání jaderné energie stanovený zákonem ze dne 31. ledna 2003.
- 48 Dne 18. prosince 2014 rozhodla belgická vláda, že období výroby elektřiny v závodech Doel 1 a Doel 2 bude rovněž prodlouženo o deset let.
- 49 Dne 13. února 2015 oznámil Electrabel, vlastník a provozovatel těchto dvou elektráren, AFCN deaktivaci elektrárny Doel 1 a zastavení její průmyslové výroby elektřiny dne 15. února 2015 o půlnoci v souladu s kalendářem stanoveným zákonem ze dne 31. ledna 2003. Bylo uvedeno, že toto oznámení bude „neplatné a neexistující“, pokud a jakmile nabude účinnosti zákon o desetiletém prodloužení týkajícím se této elektrárny, a za předpokladu, že by podmínky s tím spojené byly přijaty společností Electrabel.
- 50 Zákon ze dne 28. června 2015 opět změnil kalendář postupného ukončení používání jaderné energie stanovený vnitrostátním zákonodárcem, a to prodloužením lhůty stanovené pro ukončení průmyslové výroby elektřiny v elektrárnách Doel 1 a Doel 2 o deset let. Tento zákon rovněž stanovil, že elektrárna Doel 1 může znovu vyrábět elektřinu.
- 51 Podle tohoto zákona musí být tyto dvě elektrárny deaktivovány a zastavit průmyslovou výrobu elektřiny dne 15. února 2025 pro elektrárnu Doel 1 a dne 1. prosince 2025 pro elektrárnu Doel 2.
- 52 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že poslanci bylo v rámci postupu přijímání uvedeného zákona provedeno několik slyšení, včetně slyšení ředitele národního orgánu pro radioaktivní odpad a obohacené štěpné materiály, který uvedl, že prodloužení činnosti výroby elektřiny v těchto dvou elektrárnách po dobu deseti let může vyprodukovat provozní odpad ve výši 350 m³.
- 53 V září 2015 AFCN potvrdila své rozhodnutí přijaté v srpnu 2015, že nepředloží změny plánované provozovatelem podle LTO plánu k posouzení jejich vlivů na životní prostředí.
- 54 Proti tomuto rozhodnutí byla podána žaloba ke Státní radě (Belgie).
- 55 Královská vyhláška ze dne 27. září 2015 stanovila provozní podmínky elektráren Doel 1 a Doel 2 a stanovila, že Electrabel musí provést LTO plán do konce roku 2019. Proti této vyhlášce byla rovněž podána žaloba ke Státní radě.
- 56 Dne 30. listopadu 2015 podepsaly Electrabel a belgický stát dohodu o provádění takzvaného „omlazovacího“ plánu investic, ve výši přibližně 700 milionů eur, na prodloužení tohoto období provozování elektráren Doel 1 a Doel 2 do konce období stanoveného zákonem ze dne 28. června 2015 (dále jen „dohoda ze dne 30. listopadu 2015“).

- 57 Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, belgická sdružení na ochranu životního prostředí, podala ke Cour constitutionnelle (Belgie) žalobu na zrušení zákona ze dne 28. června 2015. V zásadě tvrdí, že tento zákon byl přijat, aniž byly dodrženy požadavky předběžného posouzení, uložené jak Úmluvou z Espoo a Aarhuskou úmluvou, tak směrnicemi EIA, o stanovištích a o ptácích.
- 58 Za těchto podmínek se Cour constitutionnelle rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být čl. 2 odst. 1 až 3, 6 a 7, čl. 3 odst. 8, článek 5 a čl. 6 odst. 1 a bod 2 přílohy I [Úmluvy z Espoo] vykládány v souladu s upřesňujícími informacemi uvedenými v informačním dokumentu o uplatňování [Úmluvy z Espoo] na činnosti související s jadernou energií a v doporučeních týkajících se osvědčených postupů při uplatňování [Úmluvy z Espoo] na činnosti související s jadernou energií?
 - 2) Lze čl. 1 bod ix) [Úmluvy z Espoo], který definuje ‚příslušný orgán‘, vykládat tak, že z oblasti působnosti uvedené [úmluvy] vylučuje takové legislativní akty, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], a to zejména vzhledem k různým studiím a slyšením uskutečněným v souvislosti s přijetím tohoto zákona?
 - 3) a) Musejí být články 2 až 6 [Úmluvy z Espoo] vykládány tak, že se použijí před přijetím takového legislativního aktu, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], jehož článek 2 odkládá datum vyřazení jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2 z provozu a ukončení průmyslové výroby elektřiny v těchto elektrárnách?
b) Liší se odpověď na otázku uvedenou v písmeni a) podle toho, zda se týká elektrárny Doel 1 nebo elektrárny Doel 2, a to vzhledem k tomu, že v případě prvně uvedené jaderné elektrárny je nezbytné přijmout administrativní akty provádějící výše uvedený zákon ze dne 28. června 2015?
c) Může bezpečnost dodávek elektřiny v zemi představovat naléhavý důvod veřejného zájmu, na jehož základě se lze odchýlit od použití článků 2 až 6 [Úmluvy z Espoo] nebo toto používání pozastavit?
 - 4) Musí být čl. 2 odst. 2 [Aarhuské úmluvy] vykládán tak, že z oblasti působnosti uvedené [úmluvy] vylučuje takové legislativní akty, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], a to s ohledem na různé studie a slyšení uskutečněné v souvislosti s přijetím tohoto zákona, nebo bez ohledu na ně?
 - 5) a) Musejí být články 2 a 6 ve spojení s bodem 1 přílohy I [Aarhuské úmluvy] vykládány zejména s ohledem na maastrichtská doporučení způsobů podpory efektivní účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech životního prostředí ve vztahu k rozhodování sestávajícímu z několika etap, tak, že se uplatní před přijetím takového legislativního aktu, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], jehož článek 2 odkládá datum vyřazení jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2 z provozu a ukončení průmyslové výroby elektřiny v těchto elektrárnách?
b) Liší se odpověď na otázku uvedenou v písmeni a) podle toho, zda se týká jaderné elektrárny Doel 1 nebo jaderné elektrárny Doel 2, a to vzhledem k tomu, že v případě prvně uvedené jaderné elektrárny je nezbytné přijmout administrativní akty provádějící výše uvedený zákon ze dne 28. června 2015?
c) Může bezpečnost dodávek elektřiny v zemi představovat naléhavý důvod veřejného zájmu, na jehož základě se lze odchýlit od použití článků 2 a 6 [Aarhuské úmluvy] nebo toto používání pozastavit?

- 6) a) Musí být čl. 1 odst. 2 ve spojení s bodem 13 písm. a) přílohy II směrnice [EIA], případně vykládané ve světle Úmluvy z Espoo a Aarhuské úmluvy, vykládány tak, že se uplatní na odklad data vyřazení jaderné elektrárny z provozu a ukončení průmyslové výroby elektřiny v této elektrárně, který tak jako v projednávaném případě vyžaduje významné investice a aktualizaci bezpečnosti jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2?
- b) Musejí být články 2 až 8 a 11 a přílohy I, II a III směrnice [EIA] v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v písmeni a) vykládány tak, že se uplatní před přijetím takového legislativního aktu, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], jehož článek 2 odkládá datum vyřazení jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2 z provozu a ukončení průmyslové výroby elektřiny v těchto elektrárnách?
- c) Liší se odpověď na otázky uvedené v písmenech a) a b) podle toho, zda se týká jaderné elektrárny Doel 1 nebo jaderné elektrárny Doel 2, a to vzhledem k tomu, že v případě prvně uvedené jaderné elektrárny je nezbytné přijmout administrativní akty provádějící výše uvedený zákon ze dne 28. června 2015?
- d) Musí být čl. 2 odst. 4 směrnice [EIA] v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v písmeni a) vykládán tak, že z naléhavých důvodů veřejného zájmu souvisejících s bezpečností dodávek elektřiny v zemi umožňuje vyjmout odklad vyřazení jaderné elektrárny z provozu z oblasti působnosti článků 2 až 8 a 11 směrnice [EIA]?
- 7) Musí být pojem ‚zvláštní právní předpis‘ ve smyslu čl. 1 odst. 4 směrnice [EIA] vykládán tak, že z oblasti působnosti uvedené směrnice vylučuje takový legislativní akt, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], a to zejména vzhledem k různým studiím a slyšením provedeným v souvislosti s přijetím tohoto zákona, kterými lze dosáhnout cílů výše uvedené směrnice?
- 8) a) Musí být článek 6 směrnice [o stanovištích], ve spojení s články 3 a 4 směrnice [o ptácích], případně vykládaný ve světle směrnice [EIA] a Úmluvy z Espoo a Aarhuské úmluvy, vykládán tak, že se uplatní na odklad data vyřazení jaderné elektrárny z provozu a ukončení průmyslové výroby elektřiny v této elektrárně, který tak jako v projednávaném případě vyžaduje významné investice a aktualizaci bezpečnosti jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2?
- b) Musí být čl. 6 odst. 3 směrnice [o stanovištích] v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v písmeni a) vykládán tak, že se uplatní před přijetím takového legislativního aktu, jako je [zákon ze dne 28. června 2015], jehož článek 2 odkládá datum vyřazení jaderných elektráren Doel 1 a Doel 2 z provozu a ukončení průmyslové výroby elektřiny v těchto elektrárnách?
- c) Liší se odpověď na otázky uvedené v písmenech a) a b) podle toho, zda se týká jaderné elektrárny Doel 1 nebo jaderné elektrárny Doel 2, a to vzhledem k tomu, že v případě prvně uvedené jaderné elektrárny je nezbytné přijmout administrativní akty provádějící výše uvedený zákon ze dne 28. června 2015?
- d) Musí být čl. 6 odst. 4 směrnice [o stanovištích] v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v písmeni a) vykládán tak, že na jeho základě lze za naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu považovat důvody související s bezpečností dodávek elektřiny v zemi, a to zejména vzhledem k různým studiím a slyšením provedeným v souvislosti s přijetím výše uvedeného zákona ze dne 28. června 2015, kterými lze dosáhnout cílů výše uvedené směrnice?
- 9) Pokud by měl vnitrostátní soud na základě odpovědí na výše uvedené předběžné otázky dospět k závěru, že zákon [ze dne 28. června 2015] porušuje některou z povinností vyplývajících z výše uvedených úmluv nebo směrnic a bezpečnost dodávek elektřiny v zemi nemůže představovat naléhavý důvod veřejného zájmu, na jehož základě se lze od těchto povinností odchýlit, mohl by zachovat účinky zákona ze dne 28. června 2015, aby zabránil právní nejistotě a umožnil splnění povinností spočívajících v posouzení vlivů na životní prostředí a v účasti veřejnosti, které vyplývají z výše uvedených úmluv nebo směrnic?“

III. K předběžným otázkám

A. K šesté a sedmé otázce týkající se směrnice EIA

1. K šesté otázce písmenům a) až c)

- 59 Podstatou šesté otázky písm. a) až c) předkládajícího soudu, kterou je třeba se zabývat jako první, je, zda čl. 1 odst. 2 písm. a) první odrážka a čl. 2 odst. 1 směrnice EIA musejí být vykládány v tom smyslu, že opětovné zahájení průmyslové výroby elektřiny v odstavené jaderné elektrárně na dobu téměř deseti let s tím důsledkem, že je o deset let odloženo datum původně stanovené vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a odložení termínu původně stanoveného tímž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let, což jsou opatření zahrnující práce pro modernizaci dotčených elektráren, představují „záměr“ ve smyslu této směrnice, a případně, zda tato opatření a práce musejí podléhat posouzení vlivů na životní prostředí před přijetím uvedených opatření vnitrostátním zákonodárcem. Předkládající soud si rovněž klade otázku ohledně relevance okolnosti, podle níž provedení opatření napadených u předkládajícího soudu vyžaduje, u jedné ze dvou dotčených elektráren, přijetí pozdějších aktů, jako je vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely.
- 60 Jelikož podle bodu 1 odůvodnění směrnice EIA uvedená směrnice kodifikuje směrnici 85/337, platí výklad, který Soudní dvůr podal ohledně ustanovení posledně uvedené směrnice, i pro směrnici EIA, pokud jsou jejich ustanovení totožná.

a) K pojmu „záměr“ ve smyslu směrnice EIA

- 61 Je třeba připomenout, že definice pojmu „záměr“ v čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice EIA v první odrážce uvádí provádění stavebních prací nebo výstavb[u] jiných zařízení nebo děl a v druhé odrážce jiné zásahy do přírodního prostředí a krajiny včetně těch, které se týkají těžby nerostných surovin.
- 62 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že výraz „záměr“ odpovídá zvláště vzhledem ke znění čl. 1 odst. 2 písm. a) první odrážce směrnice EIA pracem nebo zásahům měnícím fyzický stav daného místa (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. dubna 2012, Pro-Braine a další, C-121/11, EU:C:2012:225, bod 31 a citovaná judikatura).
- 63 Otázka položená předkládajícím soudem se týká toho, zda opatření dotčená ve věci v původním řízení spadají do takové kvalifikace, jelikož vyžadují pro své provádění, významné investice a práce na modernizaci obou dotčených elektráren, a jsou s nimi spojeny.
- 64 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, totiž vyplývá, že opatření dotčená ve věci v původním řízení předpokládají provedení rozsáhlých prací na elektrárnách Doel 1 a Doel 2, které jsou určeny k modernizaci a k zajištění dodržování platných bezpečnostních norem, jak o tom svědčí finanční krytí, ve výši 700 milionu eur, které je jim určeno.
- 65 Podle předkládacího rozhodnutí dohoda ze dne 30. listopadu 2015 stanoví provedení takzvaného „omlazovacího“ plánu investic, který tyto práce popisuje jako práce nezbytné k prodloužení doby provozování obou elektráren, a zejména jako práce zahrnující investice schválené AFCN v rámci LTO plánu na nahrazení zařízení z důvodu stárnutí a modernizaci jiných zařízení, jakož i úpravy plynoucí ze čtvrté pravidelné kontroly bezpečnosti a ze zátěžových testů, které byly provedeny po havárii ve Fukušimě (Japonsko).

- 66 Konkrétně ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že tyto práce by měly být zaměřeny zejména na modernizaci kopulí elektráren Doel 1 a Doel 2, obnovení nádrží na skladování použitého paliva, instalaci nové stanice na přečerpávání a úpravu základů, aby tyto elektrárny byly lépe chráněny před záplavami. Tyto práce zahrnují nejen vylepšení existujících struktur, ale také postavení tří budov, z nichž ve dvou budou umístěny systémy větrání a ve třetí protipožární struktura. Takové práce přitom mohou ovlivnit fyzický stav dotyčných míst, ve smyslu judikatury Soudního dvora.
- 67 Kromě toho, i když je pravda, že tyto práce nejsou uvedeny v zákoně ze dne 28. června 2015, ale v úmluvě ze dne 30. listopadu 2015, jsou přesto úzce spojeny s opatřeními přijatými belgickým zákonodárcem.
- 68 O posledně uvedených opatřeních totiž, v rozsahu prodloužení doby trvání činnosti průmyslové výroby energie, kterou stanoví, nemohlo být hlasováno, aniž by se belgický zákonodárce předem seznámil s povahou a technickou a finanční proveditelností modernizačních prací, které s sebou nesou, jakož i s investicemi nezbytnými k jejich provedení. Ostatně důvodová zpráva k zákonu ze dne 28. června 2015 a přípravné práce k tomuto zákonu výslovně uvádějí tyto modernizační a investiční práce.
- 69 Je třeba rovněž uvést, že tato materiální souvislost mezi opatřeními napadenými před předkládajícím soudem a investicemi uvedenými v předchozím bodě je potvrzena skutečností, že zákon ze dne 28. června 2015 vložil do článku 4 zákona ze dne 31. ledna 2003 odstavec 3, který stanoví, že pokud nebude dohoda mezi vlastníkem elektráren Doel 1 a Doel 2 Belgickým státem uzavřena nejpozději do 30. listopadu 2015, král přesune datum deaktivace těchto elektráren na 31. března 2016.
- 70 Mimoto ze spisu předaného Soudnímu dvoru rovněž vyplývá, že provozovatel obou elektráren se z právního hlediska zavázal provést všechny tyto práce do konce roku 2019.
- 71 Vzhledem k těmto různým skutečnostem nelze opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, uměle oddělit od prací, které jsou s nimi neoddělitelně spojeny, pro účely posouzení, zda v projednávaném případě jde o záměr ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) první odrážky směrnice EIA. Je tedy třeba konstatovat, že taková opatření a modernizační práce, které jsou s nimi nerozlučně spojeny, jsou společně, a s výhradou posouzení skutkového stavu, které přísluší provést předkládajícímu soudu, součástí téhož záměru, ve smyslu tohoto ustanovení.
- 72 Okolnost, že provádění těchto opatření vyžaduje pro jednu ze dvou dotyčných elektráren přijetí pozdějších aktů, jako je vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely, nemůže tuto analýzu změnit.

b) K nezbytnosti posouzení vlivů na životní prostředí

- 73 Úvodem je třeba připomenout, že záměry ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice EIA musí být před tím, než jsou schváleny, podrobeny posouzení jejich vlivů na životní prostředí podle čl. 2 odst. 1 této směrnice, pokud mohou mít významný vliv na životní prostředí mimo jiné v důsledku své povahy, rozsahu nebo umístění.
- 74 Mimoto čl. 2 odst. 1 směrnice EIA nevyžaduje, aby postupu hodnocení, který stanoví tato směrnice, podléhal každý záměr, který může mít významný vliv na životní prostředí, ale jen ty záměry, které jsou uvedeny v článku 4 této směrnice, odkazujícím na záměry vyjmenované v přílohách I a II této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. března 2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest a další, C-275/09, EU:C:2011:154, bod 25).
- 75 Konečně ze znění článku 2 odst. 1 ve spojení s článkem 4 odst. 1 směrnice EIA vyplývá, že záměry spadající do přílohy I této směrnice představují svou povahou riziko významného vlivu na životní prostředí a povinně musí být předmětem posouzení svých vlivů na životní prostředí (v tomto smyslu

viz, pokud jde o tuto povinnost posuzování, rozsudky ze dne 24. listopadu 2011, Komise v. Španělsko, C-404/09, EU:C:2011:768, bod 74, jakož i ze dne 11. února 2015, Marktgemeinde Straßwalchen a další, C-531/13, EU:C:2015:79, bod 20).

1) K použití příloh I a II směrnice EIA

- 76 Bod 2 písm. b) přílohy I směrnice EIA uvádí mezi záměry, které čl. 4 odst. 1 této směrnice podřizuje posuzování v souladu s články 5 až 10 uvedené směrnice, jaderné elektrárny a jiné jaderné reaktory včetně demontáže nebo konečného uzavření těchto elektráren nebo reaktorů.
- 77 Je tedy třeba posoudit, zda opatření, jako jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, společně s pracemi, od nichž jsou neoddělitelná, mohou spadat do bodu 24 přílohy I směrnice EIA, která odkazuje na „[j]akékoli změny nebo rozšíření záměrů uvedených v této příloze, jež samy o sobě dosahují prahových hodnot případně stanovených v této příloze“, nebo bodu 13 písm. a) přílohy II této směrnice, který odkazuje na „[j]ak[ou]koliv změn[u] nebo rozšíření záměrů uvedených v příloze I nebo v této příloze, které jsou již povoleny, uskutečněny nebo jsou právě uskutečňovány, které by mohly mít závažný negativní vliv na životní prostředí (změna nebo rozšíření neobsažené v příloze I)“.
- 78 Pokud jde o bod 24 přílohy I směrnice EIA, z jeho znění a struktury vyplývá, že se týká změn nebo rozšíření záměru, které zejména vzhledem k jejich povaze nebo rozsahu představují rizika, pokud jde o vlivy na životní prostředí, podobná rizikům samotného záměru.
- 79 Opatření dotčená ve věci v původním řízení, která mají za následek prodloužení doby platnosti povolení k výrobě elektřiny oběma dotčenými elektrárnami pro průmyslové účely o značnou dobu deseti let, přičemž předtím byla tato doba platnosti omezena na čtyřicet let zákonem ze dne 31. ledna 2003, musejí být společně s rozsáhlými renovačními pracemi, které jsou nezbytné vzhledem k zastaralosti těchto elektráren a povinnosti zajistit jejich soulad s bezpečnostními normami, považována za opatření se srovnatelným rozsahem, pokud jde o rizika vlivů na životní prostředí, jaký má prvotní uvedení uvedených elektráren do provozu.
- 80 Je tedy třeba mít za to, že tato opatření a tyto práce spadají pod bod 24 přílohy I směrnice EIA. Takový projekt totiž již ze své povahy představuje riziko významného vlivu na životní prostředí ve smyslu čl. 2 odst. 1 této směrnice a musí být nutně podroben posouzení svých vlivů na životní prostředí podle čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice.
- 81 Dále vzhledem k tomu, že elektrárny Doel 1 a Doel 2 se nacházejí v blízkosti hranice Belgického království s Nizozemským královstvím, nelze zpochybňovat, že takový záměr může mít rovněž významný vliv na životní prostředí posledně uvedeného členského státu, ve smyslu čl. 7 odst. 1 též směrnice.

2) K okamžiku, kdy má být provedeno posouzení vlivů na životní prostředí

- 82 Článek 2 odst. 1 směrnice EIA uvádí, že posouzení vlivů na životní prostředí, které ukládá, musí být provedeno „před vydáním povolení“ pro předložené záměry.
- 83 Jak již Soudní dvůr rovněž zdůraznil, předchozí povaha takového posouzení je odůvodněna nutností, aby v průběhu rozhodovacího procesu příslušný orgán provedl co nejvčasnější zohlednění vlivů všech technických plánovacích a rozhodovacích procesů na životní prostředí, jehož cílem je vyvarovat se od samého počátku riziku vzniku znečištění nebo škodlivých vlivů spíše než následně potlačovat jejich účinky (rozsudek ze dne 31. května 2018, Komise v. Polsko, C-526/16, nezveřejněný, EU:C:2018:356, bod 75 a citovaná judikatura).

- 84 Je třeba rovněž uvést, že čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice EIA definuje pojem „povolení“ jako rozhodnutí příslušného orgánu nebo orgánů, které opravňuje oznamovatele k uskutečnění záměru, což v zásadě musí určit předkládající soud na základě použitelné vnitrostátní právní úpravy.
- 85 Mimoto pokud vnitrostátní právo stanoví víceúrovňové povolovací řízení, posouzení vlivů záměru na životní prostředí musí být v zásadě uskutečněno ihned, jakmile je možné identifikovat a posoudit všechny vlivy, které tento záměr může mít na životní prostředí (rozsudky ze dne 7. ledna 2004, Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, bod 52, jakož i ze dne 28. února 2008, Abraham a další., C-2/07, EU:C:2008:133, bod 26).
- 86 Pokud tak jedním z těchto stupňů je hlavní rozhodnutí a druhým prováděcí rozhodnutí, které nemůže jít nad rámec parametrů stanovených hlavním rozhodnutím, musejí být vlivy, které může mít záměr na životní prostředí, určeny a posouzeny během řízení týkajícího se hlavního rozhodnutí. Pouze tehdy, když lze tyto vlivy identifikovat až v řízení týkajícím se prováděcího rozhodnutí, by mělo být posouzení provedeno během tohoto řízení (rozsudky ze dne 7. ledna 2004, Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, bod 52, jakož i ze dne 28. února 2008, Abraham a další., C-2/07, EU:C:2008:133, bod 26).
- 87 V projednávaném případě, i když je na předkládajícím soudu, aby na základě použitelné vnitrostátní právní úpravy určil, zda zákon ze dne 28. června 2015 představuje povolení ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice EIA, je třeba již nyní konstatovat, že tento zákon přesně a bezpodmínečně stanoví na jedné straně opětovné zahájení průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny na dobu přibližně deseti let, s tím účinkem, že datum původně stanovené vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení průmyslové výroby elektřiny se odkládá o deset let, a na druhé straně odložení termínu původně stanoveného vnitrostátním zákonodárcem pro ukončení průmyslové výroby elektřiny v provozované elektrárně také o deset let.
- 88 Z toho vyplývá, že i když provedení těchto opatření vyžaduje přijetí pozdějších aktů v rámci komplexního a ohraničeného procesu, jehož cílem je zejména zajistit dodržování bezpečnostních norem, které se vztahují na tuto činnost průmyslové výroby elektřiny jaderného původu, a i když uvedená opatření zvláště podléhají, jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu ze dne 28. června 2015, předchozímu schválení AFCN, nic to nemění na tom, že tato opatření, jakmile je vnitrostátní zákonodárce přijme, definují základní vlastnosti záměru a již nemají být *a priori* diskutována nebo zpochybňována.
- 89 Pokud jde o okolnost, že provedení tohoto záměru vyžaduje u jedné ze dvou dotyčných elektráren, vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely, nemůže tato okolnost odůvodnit, aby posouzení jeho vlivů na životní prostředí bylo provedeno až po přijetí tohoto zákona. Kromě toho je třeba uvést, že podle údajů poskytnutých v předkládacím rozhodnutí bylo belgickému parlamentu před tímto přijetím oznámeno dodatečné množství radioaktivních odpadů, které mohou být vytvořeny opatřeními dotčenými v původním řízení, a sice 350 m³.
- 90 Mimoto, jak bylo konstatováno v bodech 63 až 71 tohoto rozsudku, opatření dotčená ve věci v původním řízení tvoří spolu s modernizačními pracemi, které jsou s nimi neoddělitelně spojeny, záměr ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) první odrážky směrnice EIA.
- 91 V této souvislosti se na první pohled jeví, že zákon ze dne 28. června 2015 představuje povolení ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. c) této směrnice, nebo že přinejmenším představuje první etapu postupu povolování dotčeného záměru, pokud jde o jeho základní vlastnosti.
- 92 Pokud jde o otázku, zda se posouzení vlivů na životní prostředí mělo vztahovat i na práce, které jsou neoddělitelně spojeny s opatřeními dotčenými ve věci v původním řízení, bylo by tomu tak v případě, pokud jak tyto práce, tak jejich potenciální vlivy na životní prostředí byly v této fázi povolovacího řízení dostatečně identifikovatelné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu. V tomto ohledu

z předkládacího rozhodnutí vyplývá, jak již bylo zdůrazněno v bodě 68 tohoto rozsudku, že jak povaha, tak náklady prací vyžadované opatřeními obsaženými v zákoně ze dne 28. června 2015 byly rovněž známy belgickému parlamentu před přijetím tohoto zákona.

- 93 Mimoto vzhledem k tomu, že záměr dotčený v původním řízení může mít významný vliv na životní prostředí jiného členského státu, je třeba konstatovat, že musí rovněž podléhat přeshraničnímu hodnocení v souladu s článkem 7 směrnice EIA.
- 94 Vzhledem ke všem předcházejícím úvahám je třeba na šestou otázku písm. a) až c) odpovědět tak, že čl. 1 odst. 2 písm. a) první odrážka a čl. 4 odst. 1 směrnice EIA musí být vykládány v tom smyslu, že opětovné zahájení průmyslové výroby elektřiny v odstavené jaderné elektrárně na dobu téměř deseti let s tím důsledkem, že je o deset let odloženo datum původně stanovené vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a odložení termínu původně stanoveného tímž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let, což jsou opatření zahrnující práce pro modernizaci dotčených elektráren, jež mohou ovlivnit fyzický stav dotyčných míst, představují „záměr“ ve smyslu této směrnice, který musí v zásadě, a s výhradou ověření, jehož provedení přísluší předkládajícímu soudu, podléhat posouzení vlivů na životní prostředí před přijetím těchto opatření. Okolnost, že provádění těchto opatření vyžaduje pro jednu ze dvou dotyčných elektráren přijetí pozdějších aktů, jako je vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely, není v tomto ohledu určující. Práce, které jsou nerozlučně spojeny s uvedenými opatřeními, musejí také podléhat takovému posouzení před přijetím těchto opatření, pokud, což musí ověřit předkládající soud, jejich povaha a jejich potenciální vlivy na životní prostředí jsou v této fázi dostatečně identifikovatelné.

2. Ke druhé otázce písm. d)

- 95 Podstatou šesté otázky písm. d) předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 2 odst. 4 směrnice EIA vykládán v tom smyslu, že záměr, jakým je záměr dotčený ve věci v původním řízení, může být vyňat z posouzení vlivů na životní prostředí z důvodů souvisejících s bezpečností dodávek elektřiny dotyčného členského státu.
- 96 Podle čl. 2 odst. 4 prvního pododstavce směrnice o EIA členské státy mohou ve výjimečných případech vyjmout určitý záměr zcela nebo zčásti z ustanovení stanovených touto směrnicí, aniž je dotčen článek 7 uvedené směrnice, týkající se povinností, které jsou uloženy členskému státu, na jehož území se předpokládá realizace projektu, který může mít významný vliv na životní prostředí jiného členského státu.
- 97 I když nelze vyloučit, že nezbytnost zajistit bezpečnost dodávek elektřiny členského státu může charakterizovat výjimečný případ ve smyslu čl. 2 odst. 4 prvního pododstavce směrnice o EIA, což může odůvodnit vynětí záměru z posouzení vlivů na životní prostředí, je třeba připomenout, že čl. 2 odst. 4 druhý pododstavec písm. a) až c) této směrnice ukládá členským státům, které se hodlají dovolávat této výjimky, zvláštní povinnosti.
- 98 V takovém případě jsou totiž dotyčné členské státy povinny zkoumat, zda není vhodná jiná forma posouzení, zpřístupnit dotčené veřejnosti informace získané v tomto rámci, informovat Komisi před udělením povolení o důvodech, které odůvodňují udělenou výjimku, a poskytnout jí informace, které případně zpřístupní svým vlastním státním příslušníkům.
- 99 Jak uvedla generální advokátka v bodě 150 svého stanoviska, tyto povinnosti nejsou pouhými formalitami, ale podmínkami určenými k zajištění co nejlepšího dodržování cílů sledovaných směrnicí EIA.

- 100 I když v projednávaném případě přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda Belgické království uvedené povinnosti dodržuje, může být již nyní konstatováno, že Komise ve svých písemných vyjádřeních uvádí, že ze strany tohoto členského státu nebyla informována o uplatnění uvedené výjimky.
- 101 Kromě toho čl. 2 odst. 4 směrnice EIA umožňuje vyjmout záměr z posouzení vlivů na životní prostředí pouze tehdy, pokud je dotýčný členský stát schopen prokázat, že riziko pro bezpečnost dodávek elektřiny, které uplatňuje, je rozumně pravděpodobné a že tento záměr má naléhavou povahu, která může odůvodnit neprovedení takového posouzení. Mimoto, jak bylo uvedeno v bodě 96 tohoto rozsudku, taková výjimka se použije, aniž je dotčen článek 7 této směrnice, který se týká posuzování záměrů s přeshraničním dopadem.
- 102 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na šestou otázku písm. d) odpovědět tak, že čl. 2 odst. 4 směrnice o EIA musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu vyjmout záměr, jakým je záměr dotčený ve věci v původním řízení, z posouzení vlivů na životní prostředí, s cílem zajistit bezpečnost jeho zásobování elektřinou, pouze v případě, že tento členský stát prokáže, že riziko pro bezpečnost tohoto zásobování je rozumně pravděpodobné a dotčený záměr má naléhavou povahu, která může odůvodnit neprovedení takového posouzení, pokud jsou splněny povinnosti stanovené v čl. 2 odst. 4 druhém pododstavci písm. a) až c) této směrnice. Taková možnost osvobození však není dotčena povinnostmi, které jsou uloženy dotčenému členskému státu podle článku 7 uvedené směrnice.

3. K sedmé otázce

- 103 Podstatou sedmé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 1 odst. 4 směrnice EIA vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní předpisy, jakými jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, jsou zvláštním vnitrostátním legislativním aktem ve smyslu tohoto ustanovení, který je podle tohoto ustanovení vyloučen z působnosti této směrnice.
- 104 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 1 odst. 4 směrnice EIA, který převzal obsah čl. 1 odst. 5 směrnice 85/337, podmiňuje vyloučení záměru z působnosti směrnice EIA dodržením dvou podmínek.
- 105 První podmínka znamená, že záměr je přijat zvláštním legislativním aktem, který vykazuje stejné vlastnosti jako povolení. Tento akt musí zejména oznamovateli poskytovat oprávnění realizovat záměr (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 32 a citovaná judikatura).
- 106 Kromě toho musí být záměr přijat podrobně, tedy dostatečně přesně a konkrétně, takže legislativní akt, který přijímá tento záměr, musí obsahovat, podobně jako povolení, všechny prvky záměru, které jsou relevantní pro posouzení vlivů na životní prostředí a které zákonodárce zohlednil. Legislativní akt musí potvrdit, že pokud jde o dotčený záměr, cílů směrnice EIA bylo dosaženo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 33 a citovaná judikatura).
- 107 Z toho vyplývá, že legislativní akt nelze považovat za předpis, jehož prostřednictvím byl přijat podrobně upravený záměr ve smyslu čl. 1 odst. 4 směrnice EIA, pokud neobsahuje prvky nezbytné k posouzení vlivů tohoto záměru na životní prostředí nebo pokud vyžaduje přijetí dalších aktů k tomu, aby oznamovatel byl oprávněn uskutečnit záměr (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 34 a citovaná judikatura).
- 108 Druhá podmínka stanovená v čl. 1 odst. 4 směrnice EIA znamená, že cílů této směrnice, včetně cílů poskytování informací, je dosaženo prostřednictvím zákonodárského procesu. Z článku 2 odst. 1 této uvedené směrnice totiž vyplývá, že jejím základním cílem je zajistit, aby záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí mimo jiné v důsledku své povahy, rozsahu nebo umístění, musely

před vydáním povolení podléhat posouzení z hlediska jejich vlivů na životní prostředí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 35 a citovaná judikatura).

- 109 Zákodárce tedy musí mít v okamžiku přijetí záměru k dispozici dostatečné informace. V tomto ohledu z čl. 5 odst. 3 směrnice o EIA vyplývá, že informace, které má poskytnout oznamovatel, musí obsahovat alespoň popis záměru obsahující informace o jeho umístění, podobě a rozsahu, popis zamýšlených opatření k vyloučení, prevenci, snížení a pokud možno vyrovnání možných významných negativních vlivů na životní prostředí, údaje nezbytné k určení a posouzení hlavních vlivů, které by záměr mohl mít na životní prostředí, nástin hlavních alternativních řešení, o kterých oznamovatel uvažoval, a uvedení hlavních důvodů, kterými se řídil jeho výběr, s přihlédnutím k vlivům na životní prostředí, jakož i všeobecně srozumitelné shrnutí těchto jednotlivých informací (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. října 2011, Boxus a další, C-128/09 až C-131/09, C-134/09 a C-135/09, EU:C:2011:667, bod 43, jakož i ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 37).
- 110 V projednávaném případě vnitrostátnímu soudu přísluší ověřit, zda obě tyto podmínky byly dodrženy, s ohledem jak na obsah přijatého zákona, tak na celý zákonodárný proces, který vedl k jeho přijetí, a zejména na přípravné akty a parlamentní rozpravy (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. října 2011, Boxus a další, C-128/09 až C-131/09, C-134/09 a C-135/09, EU:C:2011:667, bod 47, jakož i ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 41).
- 111 S ohledem na informace, které byly Soudnímu dvoru předloženy, se však jeví, že tomu tak nebylo.
- 112 I když totiž předkládající soud zmiňuje existenci studií a slyšení předcházejících přijetí zákona ze dne 28. června 2015, ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nevyplývá, že by vnitrostátní zákonodárce byl obeznámen s informacemi uvedenými v bodě 109 tohoto rozsudku, pokud jde jak o opatření dotčená ve věci v původním řízení, tak práce neoddělitelně spojené s těmito opatřeními, o nichž bylo rozhodnuto v rámci odpovědi na šestou otázku písm. a) až c), že jako celek představují tentýž záměr.
- 113 Kromě toho, jak vyplývá mimo jiné z bodu 91 tohoto rozsudku, zákon, jakým je zákon ze dne 28. června 2015, by mohl být pouze první etapou v řízení o povolení záměru dotčeného v původním řízení, pokud jde o práce, které tento záměr předpokládá, takže nesplňuje ani jednu z podmínek požadovaných pro to, aby příslušný záměr byl vyloučen z rozsahu působnosti směrnice EIA podle čl. 1 odst. 4 této směrnice, konkrétně aby byl podrobně upraven zvláštním zákonem.
- 114 Vzhledem k předcházejícím úvahám je třeba na sedmou otázku odpovědět tak, že čl. 1 odst. 4 směrnice EIA musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní předpisy, jakými jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, nejsou zvláštním vnitrostátním legislativním aktem ve smyslu tohoto ustanovení, který je podle tohoto ustanovení vyloučen z působnosti této směrnice.

B. K osmé otázce týkající se směrnice o stanovištích

1. K osmé otázce písm. a) až c)

- 115 Podstatou osmé otázky písm. a) až c) předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 6 odst. 3 směrnice o ochraně stanovišť ve spojení s články 3 a 4 směrnice o ptácích, případně ve světle směrnice EIA, vykládán v tom smyslu, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, představují s ohledem na práce modernizace a uvedení do souladu se současnými bezpečnostními normami, které tato opatření předpokládají, plán nebo záměr podléhající posouzení na základě tohoto čl. 6 odst. 3, a případně zda toto posouzení musí být provedeno před jejich přijetím zákonodárcem. Předkládající soud se rovněž táže, zda je v tomto ohledu třeba rozlišovat podle toho, zda se tato

opatření týkají jedné či druhé z obou elektráren dotčených v původním řízení, a to s ohledem na potřebu přijmout pro jednu z nich prováděcí akty, jako je vydání nového individuálního povolení pro výrobu elektřiny pro průmyslové účely.

a) Úvodní poznámky

- 116 Článek 6 směrnice o stanovištích ukládá členským státům řadu povinností a zvláštních postupů, které mají zabezpečit, jak vyplývá z čl. 2 odst. 2 této směrnice, zachování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství, s cílem dosažení obecnějšího cíle téže směrnice, kterým je zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí, pokud jde o lokality chráněné podle této směrnice [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 106 a citovaná judikatura].
- 117 Článek 6 odst. 3 směrnice o stanovištích stanoví za tímto účelem posuzovací postup, jehož účelem je s pomocí předchozí kontroly zajistit, aby plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, byl schválen pouze tehdy, když nebude mít nepříznivý účinek na celistvost této lokality [rozsudky ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 108 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 25. července 2018, Grace a Sweetman, C-164/17, EU:C:2018:593, bod 38].
- 118 Tentýž čl. 6 odst. 3 rozlišuje dvě fáze v postupu posuzování, které stanoví.
- 119 První fáze, zmíněná v první větě tohoto ustanovení, vyžaduje, aby členské státy provedly odpovídající posouzení důsledků plánu nebo záměru pro chráněnou lokalitu, pokud existuje pravděpodobnost, že tento plán nebo tento projekt bude mít na tuto lokalitu významný vliv. Druhá fáze, uvedená v druhé větě, která nastupuje po zmíněném odpovídajícím posouzení, podmiňuje schválení takového plánu nebo projektu tím, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, s výhradou ustanovení čl. 6 odst. 4 (rozsudek ze dne 25. července 2018, Grace a Sweetman, C-164/17, EU:C:2018:593, bod 32).
- 120 Kromě toho odpovídající posouzení důsledků plánu nebo projektu implikuje, že před jeho schválením musí být s přihlédnutím k nejlepším vědeckým poznatkům v dané oblasti identifikovány všechny stránky plánu nebo projektu, které mohou samostatně nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty ovlivnit cíle ochrany této lokality. Příslušné vnitrostátní orgány činnost povolí pouze za podmínky, že se ujistily, že nebude mít škodlivý dopad na celistvost této lokality. Tak je tomu tehdy, jestliže z vědeckého hlediska nepřetrvává žádná důvodná pochybnost o tom, že takové dopady neexistují (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, Holohan a další, C-461/17, EU:C:2018:883, bod 33, jakož i citovaná judikatura).
- 121 Rovněž je třeba uvést, že pokud jde o oblasti označené jako zvlášť chráněné oblasti, jsou povinnosti vyplývající z čl. 4 odst. 4 první věty směrnice o ptácích nahrazeny v souladu s článkem 7 směrnice o stanovištích povinnostmi vyplývajícími z čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, a to ode dne provedení této směrnice nebo ode dne označení učiněného na základě směrnice o ptácích, podle toho, které datum je pozdější [rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 109 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 25. července 2018, Grace a Sweetman, C-164/17, EU:C:2018:593, bod 27].

b) K pojmu „projekt“ ve smyslu směrnice o stanovištích

- 122 Vzhledem k tomu, že směrnice o stanovištích nedefinuje pojem „projekt“ ve smyslu jejího čl. 6 odst. 3, je nejprve třeba přihlédnout k pojmu „záměr“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice EIA (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 7. září 2004, Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging,

C-127/02, EU:C:2004:482, body 23, 24 a 26; ze dne 14. ledna 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, bod 38; ze dne 17. července 2014, Komise v. Řecko C-600/12, nezveřejněný, EU:C:2014:2086, bod 75, jakož i ze 7. listopadu 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment a další, C-293/17 a C-294/17, EU:C:2018:882, bod 60).

- 123 Kromě toho Soudní dvůr již rozhodl, že pokud činnost spadá pod směrnici EIA, musí *a fortiori* spadat do působnosti směrnice o stanovištích (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment a další, C-293/17 a C-294/17, EU:C:2018:882, bod 65).
- 124 Z toho vyplývá, že pokud je činnost považována za záměr ve smyslu směrnice EIA, může představovat projekt ve smyslu směrnice o stanovištích (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment a další, C-293/17 a C-294/17, EU:C:2018:882, bod 66).
- 125 S ohledem na odpověď na šestou otázku písm. a) až c) je třeba mít za to, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, společně s pracemi, které jsou s nimi neoddělitelně spjata, představují projekt ve smyslu směrnice o stanovištích.
- 126 Dále je nesporné, že projekt dotčený ve věci v původním řízení nesouvisí s péčí o chráněnou lokalitu ani pro ni není nezbytný.
- 127 Konečně je třeba připomenout, že skutečnost, že opakující se činnost byla povolena podle vnitrostátního práva před vstupem směrnice o stanovištích v platnost, sama o sobě nepředstavuje překážku, aby tato činnost mohla být při každém pozdějším zásahu považována za odlišný projekt ve smyslu této směrnice, protože v opačném případě by hrozilo, že tato činnost bude trvale nepodléhat jakémukoli předchozímu posouzení svých vlivů na danou lokalitu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. ledna 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, bod 41, jakož i ze 7. listopadu 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment a další, C-293/17 a C-294/17, EU:C:2018:882, bod 77).
- 128 Za tímto účelem je třeba posoudit, zda s ohledem zejména na svou opakovanost, povahu nebo na podmínky provádění musejí být určité činnosti považovány za jedinou operaci a lze je pokládat za jeden a tentýž projekt ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. ledna 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, bod 47, jakož i ze 7. listopadu 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment a další, C-293/17 a C-294/17, EU:C:2018:882, bod 78).
- 129 Tak tomu není v případě neexistence kontinuity a totožnosti činnosti, zejména pokud jde o místa a podmínky jejího výkonu (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment a další, C-293/17 a C-294/17, EU:C:2018:882, bod 83).
- 130 V projednávaném případě platí, že ačkoliv byla činnost průmyslové výroby elektřiny v elektrárnách Doel 1 a Doel 2 povolena před vstupem směrnice o stanovištích v platnost na neomezenou dobu, zákon ze dne 31. ledna 2003 omezil tuto dobu činnosti na 40 let, tedy do 15. února 2015 v případě elektrárny Doel 1 a do 1. prosince 2015 v případě elektrárny Doel 2. Jak uvádí předkládající soud, opatření dotčená ve věci v původním řízení, změnila tuto legislativní volbu, což vyžadovalo zejména opětovné spuštění jedné z těchto dvou elektráren.
- 131 Je rovněž nesporné, že při provádění těchto opatření se průmyslová výrobní činnost těchto dvou elektráren nerealizuje za stejných provozních podmínek, jako podmínky, které byly původně povoleny, již jen z důvodu vývoje vědeckých poznatků a nových použitelných bezpečnostních norem, přičemž tyto podmínky odůvodňují, jak bylo připomenuto v bodech 64 až 66 tohoto rozsudku, provedení velkých prací modernizace. Z předkládacího rozhodnutí ostatně vyplývá, že povolení výroby bylo provozovateli uvedených elektráren uděleno po vstupu směrnice o stanovištích v platnost z důvodu zvýšení jejich výkonu.

- 132 Z toho vyplývá, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, společně s pracemi, které jsou s nimi neoddělitelně spjaty, představují samostatný projekt, na který se vztahují pravidla posuzování stanovená v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích.
- 133 Skutečnost, že příslušný vnitrostátní orgán má pravomoc schválit dotčený plán nebo projekt, je irelevantní. Na rozdíl od toho, co stanoví směrnice EIA, se totiž nelze od posouzení stanoveného v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích odchýlit z důvodu, že orgán příslušný k povolení dotčeného projektu je zákonodárce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Solvay a další, C-182/10, EU:C:2012:82, bod 69).

c) K riziku významného dotčení chráněné lokality

- 134 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že požadavek odpovídajícího posouzení důsledků plánu nebo projektu stanovený v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích je podřízen podmínce, že existuje pravděpodobnost nebo riziko, že bude mít významný vliv na dotčnou lokalitu. S ohledem zvláště na zásadu předběžné opatrnosti se má za to, že takové nebezpečí existuje, pokud na základě nejlepších vědeckých poznatků v této oblasti nelze vyloučit, že plán nebo projekt může ovlivnit cíle ochrany této lokality. Posouzení tohoto nebezpečí musí být provedeno zejména ve světle zvláštních vlastností a podmínek životního prostředí lokality dotčené takovým plánem nebo projektem [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, body 111 a 112, jakož i citovaná judikatura].
- 135 V projednávané věci, jak vyplývá z výňatků z parlamentních prací týkajících se zákona ze dne 28. června 2015, které byly reprodukovány v předkládacím rozhodnutí, a jak rovněž uvedla generální advokátka v bodech 24 až 26 svého stanoviska, jsou elektrárny, které jsou předmětem opatření dotčených ve věci v původním řízení, které se nacházejí na řekách Escaut, v blízkosti oblastí chráněných na základě směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích, vzniklých ve prospěch chráněných druhů ryb a bezčelistnatců, kteří se v této řece vyvíjejí.
- 136 V tomto ohledu je třeba připomenout, že okolnost, že projekt se nachází mimo oblasti Natura 2000, nezprošťuje od požadavků stanovených v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. ledna 2006, Komise v. Německo, C-98/03, EU:C:2006:3, body 44 a 51, jakož i ze dne 26. dubna 2017, Komise v. Německo, C-142/16, EU:C:2017:301, bod 29).
- 137 V projednávaném případě je projekt dotčený ve věci v původním řízení jak svým rozsahem prací, které vyžaduje, tak i délkou trvání prodloužení činnosti průmyslové výroby elektřiny obou elektráren, které stanoví, zjevným rizikem ohrožení cílů ochrany chráněných lokalit, které se nacházejí v blízkosti, a to už jen z důvodu samotných způsobů jejich fungování, a zvláště proto, že z blízké řeky jsou odebírány značné objemy vody pro potřeby zabezpečení systému chlazení, jakož i proto, že tyto objemy vody jsou vypouštěny, ale i z důvodu existence rizika vážné nehody, které obnáší (obdobně viz rozsudky ze dne 10. ledna 2006, Komise v. Německo, C-98/03, EU:C:2006:3, bod 44, a ze dne 26. dubna 2017, Komise v. Německo, C-142/16, EU:C:2017:301, bod 30), aniž je třeba rozlišovat mezi situacemi obou těchto elektráren.
- 138 Projekt, jakým je projekt dotčený ve věci v původním řízení, tudíž může mít významný vliv na chráněné lokality ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích.
- 139 Z předcházejících úvah vyplývá, že čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že opatření, jakými jsou opatření dotčená v původním řízení, společně s pracemi, které jsou s nimi neoddělitelně spjaty, představují projekt, který musí být předmětem odpovídajícího posouzení svých důsledků pro dotčnou lokalitu v souladu s touto směrnicí, aniž je třeba rozlišovat podle toho, zda se tato opatření týkají jedné nebo druhé z obou dotčených elektráren.

d) K okamžiku, ve kterém musí být hodnocení provedeno

- 140 Článek 6 odst. 3 druhá věta směrnice o stanovištích uvádí, že po uskutečnění odpovídajícího posouzení příslušné vnitrostátní orgány „schválí“ projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.
- 141 Z toho vyplývá, že takové posouzení musí nutně nastat před touto dohodou.
- 142 Kromě toho, i když směrnice o stanovištích nedefinuje podmínky, za kterých orgány „schválí“ určitý projekt podle čl. 6 odst. 3 této směrnice, je pojem „povolení“ uvedený v čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice EIA relevantní pro vymezení smyslu těchto pojmů.
- 143 Proto obdobně s tím, jak Soudní dvůr rozhodl, pokud jde o směrnici EIA, pokud vnitrostátní právo stanoví, že povolovací řízení probíhá v několika etapách, je třeba mít za to, že posouzení vyžadované v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích musí být v zásadě provedeno, jakmile všechny účinky, které může mít daný projekt na chráněnou lokalitu, jsou dostatečně identifikovatelné.
- 144 V důsledku toho a z důvodů podobných těm, které jsou uvedeny v bodech 87 až 91 tohoto rozsudku, vnitrostátní právní úprava, jakou je zákon ze dne 28. června 2015, má charakteristiky souhlasu orgánů ve vztahu k dotčenému projektu ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, a okolnost, že uskutečnění tohoto projektu musí být předmětem pozdějších aktů, zvláště, pokud jde o jednu ze dvou dotčených elektráren, vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely, nemůže odůvodnit neexistenci odpovídajícího posouzení jeho vlivů před přijetím těchto právních předpisů. Kromě toho, pokud jde o práce neoddělitelně spojené s opatřeními dotčenými ve věci v původním řízení, musí být v této fázi řízení o povolení projektu podrobeny posouzení, zda jsou jejich povaha a potenciální účinky na chráněné lokality dostatečně identifikovatelné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 145 Vzhledem k předcházejícím úvahám je třeba na osmou otázku písm. a) až c) odpovědět tak, že čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, spolu s pracemi na modernizaci a uvedení do souladu se současnými bezpečnostními normami, představují projekt, který podléhá odpovídajícímu posouzení jeho vlivů na dotčené chráněné lokality. Tato opatření musí být předmětem takového posouzení před jejich přijetím zákonodárcem. Okolnost, že provedení uvedených opatření vyžaduje přijetí pozdějších aktů, jako například vydání nového individuálního oprávnění k výrobě elektřiny pro průmyslové účely pro jednu z dotčených elektráren, není v této souvislosti rozhodující. Práce, které jsou nerozlučně spojeny s těmito opatřeními, musejí rovněž podléhat takovému posouzení před přijetím těchto opatření, pokud jsou jejich povaha a potenciální vlivy na chráněné lokality v této fázi dostatečně identifikovatelné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

2. K osmé otázce písm. d)

- 146 Podstatou osmé otázky písm. d) předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že cíl zajistit bezpečnost dodávek elektřiny státu představuje naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu ve smyslu tohoto ustanovení.
- 147 Jakožto ustanovení upravující výjimku z kritéria povolení uvedeného v druhé větě čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích musí být čl. 6 odst. 4 této směrnice vykládán restriktivně a může být použit, až když byly důsledky plánu nebo projektu posouzeny podle ustanovení uvedeného odstavce 3 [rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 189 a citovaná judikatura].

- 148 Podle čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích totiž platí, že pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení uskutečněného podle první věty čl. 6 odst. 3 této směrnice musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není k dispozici žádná alternativní řešení, zajistí dotčený členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě Natura 2000 [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2007, Komise v. Itálie, C-304/05, EU:C:2007:532, bod 81, a ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C- 441/17, EU:C:2018:255, bod 190].
- 149 Pokud se mimoto v dotčené lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť nebo prioritní druhy, mohou být uplatněny na základě čl. 6 odst. 4 druhého pododstavce směrnice 92/43 pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti nebo s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise.
- 150 Znalost důsledků plánu nebo projektu z hlediska cílů ochrany, které se týkají dotčené lokality, proto představuje nezbytnou podmínku pro použití čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích, jelikož při neexistenci těchto prvků nemůže být přezkoumána žádná podmínka pro použití této výjimky. Posouzení případných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a posouzení existence alternativních řešení, která by dotčenou lokalitu poškodila méně, totiž vyžaduje poměření s nepříznivými účinky posuzovaného plánu nebo projektu na lokalitu. Kromě toho účinky na dotčenou lokalitu musí být definovány přesně, aby mohla být určena povaha případných kompenzačních opatření [rozsudky ze dne 20. září 2007, Komise v. Itálie, C-304/05, EU:C:2007:532, bod 83, a ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 191 a citovaná judikatura].
- 151 V tomto případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že osmá otázka písm. d) je založena na předpokladu, podle kterého studie a slyšení uskutečněné v rámci postupu přijímání opatření dotčených ve věci v původním řízení, umožnily provést posouzení v souladu s požadavky uvedenými v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích.
- 152 Kromě skutečnosti, že ze spisu předloženého Soudnímu dvoru nevyplývá, že tyto studie a slyšení umožnily provést posouzení vlivů na životní prostředí v souladu s požadavky směrnice EIA, každopádně předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda se lze domnívat, že takové posouzení splňuje i požadavky směrnice o stanovištích (viz obdobně rozsudky ze dne 22. září 2011, Valčiukienė a další, C-295/10, EU:C:2011:608, bod 62, jakož i ze dne 10. září 2015, Dimos kropit Attikis, C- 473/14, EU:C:2015:582, bod 58).
- 153 Aby šlo o takový případ, je zejména třeba, jak to bylo připomenuto v bodě 120 tohoto rozsudku, aby se vzhledem k nejlepším vědeckým poznatkům v dané oblasti zjistily všechny aspekty dotčeného plánu nebo projektu, které mohou samostatně nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty ovlivnit cíle ochrany dotčených chráněných lokalit [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 113 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 25. července 2018, Grace a Sweetman, C-164/17, EU:C:2018:593, bod 40].
- 154 Vnitrostátnímu soudu také případně přísluší ověřit, zda studie a slyšení uskutečněné v rámci postupu přijímání opatření dotčených ve věci v původním řízení vedly k negativním závěrům, protože jinak by nebylo namíste použít čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích.
- 155 Pokud jde o otázku, zda cíl zajistit bezpečnost dodávek elektřiny státu představuje naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu ve smyslu článku 6 odst. 4 prvního pododstavce směrnice o stanovištích, je třeba připomenout, že zájem, který může odůvodnit provedení plánu nebo projektu, musí být „veřejný“ a současně „převažující“, což znamená, že je natolik významný, že je možno jej

zvážit oproti cíli ochrany přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin sledovanému touto směrnicí (rozsudek ze dne 11. září 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnania a další, C-43/10, EU:C:2012:560, bod 121).

- 156 V tomto ohledu lze uvést, že čl. 194 odst. 1 písm. b) SFEU identifikuje bezpečnost dodávek elektřiny v Evropské unii jako jeden ze základních cílů politiky Unie v odvětví energetiky (rozsudek ze dne 7. září 2016, ANODE, C-121/15, EU:C:2016:637, bod 48).
- 157 Mimoto a každopádně úkol zajistit za všech okolností bezpečnost dodávek elektřiny v členském státě splňuje podmínky připomenuté v bodě 155 tohoto rozsudku.
- 158 Avšak v případě, že se v chráněné lokalitě, která může být ovlivněna projektem, vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť nebo prioritní druhy ve smyslu směrnice o stanovištích, může jen nutnost odvrátit skutečnou a vážnou hrozbu přerušení dodávek elektřiny dotyčného členského státu představovat za okolností, jakými jsou okolnosti dotčené ve věci původním řízení, důvod veřejné bezpečnosti, který může podle čl. 6 odst. 4 druhého pododstavce této směrnice odůvodňovat realizaci projektu.
- 159 V důsledku toho je třeba na osmou otázku písm. d) odpovědět tak, že čl. 6 odst. 4 první pododstavec směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že cíl zajistit za všech okolností bezpečnost dodávek elektřiny členského státu představuje naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu ve smyslu tohoto ustanovení. Článek 6 odst. 4 druhý pododstavec této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že se v chráněné lokalitě, která může být ovlivněna projektem, vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť nebo prioritní druhy, což musí ověřit předkládající soud, může jen nutnost odvrátit skutečnou a vážnou hrozbu přerušení dodávek elektřiny dotyčného členského státu představovat za okolností, jakými jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, důvod veřejné bezpečnosti, ve smyslu tohoto ustanovení.

C. K první až třetí otázce týkající se úmluvy z Espoo

- 160 Podstatou první až třetí otázky předkládajícího soudu je, zda se Úmluva z Espoo musí vykládat tak, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, musejí být předmětem posouzení vlivu na životní prostředí, které stanoví.
- 161 V bodě 93 tohoto rozsudku však bylo uvedeno, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, jsou součástí záměru, který může mít významný vliv na životní prostředí jiného členského státu a který se musí podrobit postupu posouzení svých přeshraničních vlivů v souladu s článkem 7 směrnice EIA, který zohledňuje, jak je uvedeno v jejím bodě 15 odůvodnění, požadavky Úmluvy z Espoo.
- 162 V tomto kontextu tedy není třeba odpovídat na první až třetí otázku, které se týkají Úmluvy z Espoo.

D. Ke čtvrté a páté otázce, které se týkají Aarhuské úmluvy

- 163 Podstatou čtvrté a páté otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 Aarhuské úmluvy musí být vykládán v tom smyslu, že požadavky na účast veřejnosti, které stanoví, se vztahují na opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení.
- 164 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Cour constitutionnelle (Ústavní soud) klade tyto otázky z důvodu svých pochybností o tom, zda se na tato opatření vztahuje směrnice EIA, která má za cíl, jak vyplývá zejména z jejích bodů 18 až 20 odůvodnění, zohlednit ustanovení Aarhuské úmluvy.

165 Z odpovědí na šestou a sedmou otázku však vyplývá, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, představují spolu s pracemi, které jsou s nimi neoddělitelně spojené, záměr, který před svým přijetím podléhá posouzení svých vlivů na životní prostředí podle směrnice EIA.

166 Na čtvrtou a pátou otázku není tedy třeba odpovědět.

E. K deváté otázce, týkající se zachování účinků zákona dotčeného ve věci v původním řízení

167 Podstatou deváté otázky předkládajícího soudu je, zda unijní právo umožňuje vnitrostátnímu soudu zachovat účinky opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, během období nezbytného k odstranění jejich případné protiprávnosti vzhledem ke směrnici EIA a směrnici o stanovištích.

168 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že ačkoli směrnice EIA ve svém čl. 2 odst. 1 ukládá povinnost předchozího posouzení záměrů, které jsou uvedeny v tomto ustanovení, směrnice o stanovištích rovněž stanoví, pokud jde o projekty podléhající posouzení podle jejího čl. 6 odst. 3, že členské státy mohou schválit projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality.

169 Z toho vyplývá, že ani směrnice EIA, ani směrnice o stanovištích neupřesňují důsledky, které je třeba vyvodit z porušení povinností, které stanovují.

170 Podle zásady loajální spolupráce stanovené v čl. 4 odst. 3 SEU jsou však členské státy povinny odstranit protiprávní důsledky tohoto porušení unijního práva. Příslušné vnitrostátní orgány jsou tedy povinny přijmout v rámci svých pravomocí všechna nezbytná opatření k nápravě neposouzení vlivů na životní prostředí, například zrušením nebo pozastavením již vydaného povolení, s cílem provést takové posouzení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. července 2017, *Comune di Corridonia* a další, C-196/16 a C-197/16, EU:C:2017:589, bod 35 a citovaná judikatura).

171 Taková povinnost přísluší také vnitrostátním soudům, ke kterým byla podána žaloba proti vnitrostátnímu aktu obsahujícímu takové povolení. V tomto ohledu je třeba připomenout, že použitelné procesní podmínky spadají do vnitrostátního právního řádu každého členského státu na základě zásady procesní autonomie členských států, avšak za předpokladu, že tyto podmínky nejsou méně příznivé než ty, které se týkají obdobných situací na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. února 2012, *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, bod 45, jakož i citovaná judikatura).

172 V důsledku toho musejí soudy, kterým je v tomto ohledu věc předložena, přijmout na základě svého vnitrostátního práva opatření vedoucí k pozastavení nebo zrušení povolení záměru přijatého bez splnění povinnosti provést posouzení vlivů na životní prostředí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. února 2012, *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, bod 46 a citovaná judikatura).

173 Je pravdou, že Soudní dvůr rovněž rozhodl, že unijní právo nebrání tomu, aby vnitrostátní předpisy za určitých okolností připouštěly legalizaci postupů nebo aktů odporujících unijnímu právu (rozsudek ze dne 26. července 2017, *Comune di Corridonia* a další, C-196/16 a C-197/16, EU:C:2017:589, bod 37, jakož i citovaná judikatura).

- 174 Taková možnost legalizace však musí podléhat podmínce, že dotčeným osobám nedává příležitost ke zkreslování pravidel unijního práva nebo k vyhýbání se jeho použití a že tedy tato možnost zůstává výjimečnou (rozsudek ze dne 26. července 2017, *Comune di Corridonia a další*, C-196/16 a C-197/16, EU:C:2017:589, bod 38, jakož i citovaná judikatura).
- 175 Ačkoliv tak v případě neposouzení vlivů záměru na životní prostředí vyžadovaného směrnicí EIA členské státy musejí odstranit protiprávní důsledky, unijní právo nebrání tomu, aby se takové posouzení uskutečnilo v rámci legalizace během realizace záměru nebo i po jeho realizaci za dvou podmínek, a to zaprvé že vnitrostátní předpisy umožňující tuto legalizaci neposkytují dotčeným osobám možnost obcházet nebo nepoužít pravidla práva Unie a zadruhé že posouzení provedené v rámci legalizace se netýká pouze budoucích vlivů tohoto záměru na životní prostředí, ale zohledňuje soubor vlivů na životní prostředí, ke kterým došlo od okamžiku realizace uvedeného záměru (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. července 2017, *Comune di Corridonia a další*, C-196/16 a C-197/16, EU:C:2017:589, bod 43, jakož i ze dne 28. února 2018, *Comune di Castellbellino*, C-117/17, EU:C:2018:129, bod 30).
- 176 Obdobně je třeba konstatovat, že unijní právo s výhradou týchž podmínek nebrání ani tomu, aby byla taková legalizace provedena v případě opomenutí předchozího posouzení vlivů dotyčného projektu na chráněnou lokalitu, které je vyžadováno v čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích.
- 177 Je třeba dodat, že jedině Soudní dvůr může výjimečně a z naléhavých důvodů právní jistoty přiznat dočasné pozastavení vylučovacího účinku, který má unijní právní pravidlo vůči vnitrostátnímu právu, které je v rozporu s tímto pravidlem. Pokud by totiž byly vnitrostátní soudy oprávněny přiznat vnitrostátním ustanovením přednost, byť dočasnou, před unijním právem, s nímž jsou v rozporu, bylo by tím narušeno jednotné používání unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. září 2010, *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, body 66 a 67, jakož i ze dne 28. července 2016, *Association France Nature Environnement*, C-379/15, EU:C:2016:603, bod 33).
- 178 Soudní dvůr však v bodě 58 rozsudku ze dne 28. února 2012, *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103), rovněž rozhodl, že vnitrostátnímu soudu může být s ohledem na existenci naléhavého zájmu, jak tomu bylo ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, týkajícího se ochrany životního prostředí a při dodržení určitých podmínek, které jsou v uvedeném rozsudku upřesněny, výjimečně povoleno využít vnitrostátního ustanovení, které ho opravňuje zachovat některé účinky zrušeného vnitrostátního aktu. Z uvedeného rozsudku tak vyplývá, že Soudní dvůr zamýšlel přiznat vnitrostátnímu soudu v jednotlivých případech a výjimečně možnost upravit účinky zrušení vnitrostátního ustanovení považovaného za neslučitelné s unijním právem, a to při dodržení podmínek stanovených judikaturou Soudního dvora (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. července 2016, *Association France Nature Environnement*, C-379/15, EU:C:2016:603, bod 34).
- 179 V projednávaném případě v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 177 tohoto rozsudku přísluší jedině Soudnímu dvoru stanovit podmínky, za nichž lze výjimečně odůvodnit zachování účinků opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, z naléhavých důvodů, které se týkají bezpečnosti dodávek elektřiny dotyčného členského státu. V tomto ohledu mohou takové důvody odůvodnit zachování účinků vnitrostátních opatření, která byla přijata v rozporu s povinnostmi vyplývajícími ze směrnice EIA a směrnice o stanovištích, jen tehdy, kdyby v případě zrušení nebo pozastavení účinků těchto opatření existovala skutečná a vážná hrozba přerušování dodávek elektřiny dotyčného členského státu, již nelze čelit jinými prostředky a alternativními řešeními zejména v rámci vnitřního trhu.
- 180 Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, zda s přihlédnutím k jiným důvodům a alternativním řešením, které má dotyčný členský stát k dispozici pro zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny na svém území, je výjimečné zachování účinků opatření napadených před tímto soudem odůvodněno nezbytností čelit takové hrozbě.

- 181 Každopádně takové zachování se může vztahovat pouze na časový úsek, který je striktně nezbytný k nápravě protiprávnosti.
- 182 Vzhledem k předcházejícím úvahám je třeba na devátou otázku odpovědět tak, že unijní právo je třeba vykládat v tom smyslu, že vnitrostátní soud může, pokud to vnitrostátní právo umožňuje, výjimečně zachovat účinky opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, která byla přijata v rozporu s povinnostmi stanovenými ve směrnici EIA a směrnici o stanovištích, pokud je toto zachování odůvodněno naléhavými důvody souvisejícími s nezbytností odvrátit skutečnou a vážnou hrozbu přerušování dodávek elektřiny dotčeného členského státu, již nelze čelit jinými prostředky a alternativními řešeními, zejména v rámci vnitřního trhu. Uvedené zachování se může vztahovat pouze na časový úsek, který je striktně nezbytný k nápravě této protiprávnosti.

K nákladům řízení

- 183 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 1 odst. 2 písm. a) první odrážka a čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí musí být vykládány v tom smyslu, že opětovné zahájení průmyslové výroby elektřiny v odstavené jaderné elektrárně na dobu téměř deseti let s tím důsledkem, že je o deset let odloženo datum původně stanovené vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a odložení termínu původně stanoveného tímž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let, což jsou opatření zahrnující práce pro modernizaci dotčených elektráren, jež mohou ovlivnit fyzický stav dotčených míst, představují „záměr“ ve smyslu této směrnice, který musí v zásadě, a s výhradou ověření, jehož provedení přísluší předkládajícímu soudu, podléhat posouzení vlivů na životní prostředí před přijetím těchto opatření. Okolnost, že provádění těchto opatření vyžaduje pro jednu ze dvou dotčených elektráren přijetí pozdějších aktů, jako je vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely, není v tomto ohledu určující. Práce, které jsou nerozlučně spojeny s uvedenými opatřeními, musejí také podléhat takovému posouzení před přijetím těchto opatření, pokud, což musí ověřit předkládající soud, jejich povaha a jejich potenciální vlivy na životní prostředí jsou v této fázi dostatečně identifikovatelné.
- 2) Článek 2 odst. 4 směrnice 2011/92 musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu vyjmout záměr, jakým je záměr dotčený ve věci v původním řízení, z posouzení vlivů na životní prostředí, s cílem zajistit bezpečnost jeho zásobování elektřinou, pouze v případě, že tento členský stát prokáže, že riziko pro bezpečnost tohoto zásobování je rozumně pravděpodobné a dotčený záměr má naléhavou povahu, která může odůvodnit neprovedení takového posouzení, pokud jsou splněny povinnosti stanovené v čl. 2 odst. 4 druhém pododstavci písm. a) až c) této směrnice. Taková možnost osvobození však není dotčena povinnostmi, které jsou uloženy dotčenému členskému státu podle článku 7 uvedené směrnice.
- 3) Článek 1 odst. 4 směrnice 2011/92 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní předpisy, jakými jsou předpisy dotčené ve věci v původním řízení, nejsou zvláštním vnitrostátním legislativním aktem ve smyslu tohoto ustanovení, který je podle tohoto ustanovení vyloučen z působnosti této směrnice.

- 4) Článek 6 odst. 3 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin musí být vykládán v tom smyslu, že opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, spolu s pracemi na modernizaci a uvedení do souladu se současnými bezpečnostními normami, představují projekt, který podléhá odpovídajícímu posouzení jeho vlivů na dotyčné chráněné lokality. Tato opatření musí být předmětem takového posouzení před jejich přijetím zákonodárcem. Okolnost, že provedení uvedených opatření vyžaduje přijetí pozdějších aktů, jako například vydání nového individuálního oprávnění k výrobě elektřiny pro průmyslové účely pro jednu z dotyčných elektráren, není v této souvislosti rozhodující. Práce, které jsou nerozlučně spojeny s těmito opatřeními, musejí rovněž podléhat takovému posouzení před přijetím těchto opatření, pokud jsou jejich povaha a potenciální vlivy na chráněné lokality v této fázi dostatečně identifikovatelné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 5) Článek 6 odst. 4 první pododstavec směrnice 92/43 musí být vykládán v tom smyslu, že cíl zajistit za všech okolností bezpečnost dodávek elektřiny členského státu představuje naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu ve smyslu tohoto ustanovení. Článek 6 odst. 4 druhý pododstavec této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že se v chráněné lokalitě, která může být ovlivněna projektem, vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť nebo prioritní druhy, což musí ověřit předkládající soud, může jen nutnost odvrátit skutečnou a vážnou hrozbu přerušování dodávek elektřiny dotyčného členského státu představovat za okolností, jakými jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, důvod veřejné bezpečnosti, ve smyslu tohoto ustanovení.
- 6) Unijní právo je třeba vykládat v tom smyslu, že vnitrostátní soud může, pokud to vnitrostátní právo umožňuje, výjimečně zachovat účinky opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, která byla přijata v rozporu s povinnostmi stanovenými ve směrnici 2011/92 a směrnici 92/43, pokud je toto zachování odůvodněno naléhavými důvody souvisejícími s nezbytností odvrátit skutečnou a vážnou hrozbu přerušování dodávek elektřiny dotyčného členského státu, jíž nelze čelit jinými prostředky a alternativními řešeními, zejména v rámci vnitřního trhu. Uvedené zachování se může vztahovat pouze na časový úsek, který je striktně nezbytný k nápravě této protiprávnosti.

Lenaerts	Silva de Lapuerta	Bonichot
Prechal	Vilaras	Regan
von Danwitz	Toader	Lycourgos
Rosas	Ilešič	Malenovský
Safjan	Šváby	Fernlund

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 29. července 2019.

Vedoucí soudní kanceláře
A. Calot Escobar

Předseda
K. Lenaerts